

MÜSLÜMAN KARDEŞİNE

YARDIM ETMEK*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Gününüz hayırlı olsun, ömrünüz uzun olsun...
Allah-u Teâlâ Hazretleri sevdiği işleri yapmayı,
rızasını kazanmayı nasib etsin sizlere...

a. Allah'ın Merhameti

Biliyorsunuz, insanoğlunun çok çeşitli ihtiyaçları var. Bütün mahlûkâtın, yaratıkların ihtiyaçları var. Bu ihtiyaçları alemlerin Rabbi, Rabbimiz Allah-u Teâlâ Hazretleri karşılıyor. Ekremü'l-ekremîn olduğu için, Erhamü'r-râhimîn olduğu için, merhametlilerin en merhametlisi, cömertlerin en cömerdi olduğu için, Rezzâk-ı alem olduğu için, herkese rızkını veriyor, ihtiyacını karşılıyor... *Samed* olduğu için, *Mucîbü'd-deavât*, duaları kabul edici olduğu için bütün kendisine ilticâ eden, kendisinden isteği olan kulların dualarını kabul ediyor.

İnsanlar yaşıyorlar, çeşitli mahlûklar yaşıyorlar. Hepsi Allah'ın lütfuyla; nefes alması, sağlıklı yaşaması, rızık bulması, gıda bulması hep Cenâb-ı Mevlâ'nın lütfuyla oluyor.

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Allah-u Teâlâ Hazretleri dilerse bir kulunu, bir yaratığını – insan olsun, daha başka varlıklar olsun– çeşitli şekillerde türlü türlü nimetlere, sonsuz nimetlere, sayısız nimetlere mazhar edebilir. Dilediğinin ömrünü sona erdiren de o, rızkını kesen de o, hasta eden de o, sağlığı veren de o... Bunların hepsi onun kudretiyle, hikmetiyle, takdiriyle oluyor. Hepsinin sebebi var, hikmeti var, alınacak dersler var...

Allah-u Teâlâ Hazretleri, kullarının merhametli olmasını seviyor. Yâni bir kul merhametli ise, başka kullara merhamet ediyorsa, acıyorsa, şefkat gösteriyorsa, onun derdiyle ilgileniyorsa; seviyor. İkramcı olursa, mükrim olursa, ikram ederse; seviyor. Yâni Allah'ın kendisine vermiş olduğu nimetlerden, imkânlardan başkalarına verenleri, cömert kullarını seviyor. Hattâ kazandığının bir miktarını fakirlere vermeyi, zekâtı dinimizin bir şartı eylemiş... Hattâ bu vermeyi ifade ederken, “Kulların mallarında, kazançlarında, zenginliklerinde fakirlerin hakkı vardır.” buyuruyor. Yâni zenginin bir lütfu olmaktan ziyade, fakirin bir hakkı olduğunu ifade ediyor.

Bu İslâm'ın güzel tarafı, ne kadar önemli bir nokta... Bugün dünyada insanlar o kadar maddecileşmiş, o kadar sert, katı kalpli olmuş ki; karşısındakini aldatıp, ağlatıp, kendisi rahat etmeğe bakıyor. Ama İslâm öyle değil; kişinin kendisinin hakkı olan şeyi almaktan öteye, karşı tarafa ikramda bulunmasını istiyor, tavsiye buyuruyor ve bunu dinin bir görevi, ödevlerden bir ödev, farzlardan bir farz haline

getirmiş; fakire yardım etmeyi zengine bir görev olarak yüklemiş. Bunlar, bu maddeci, katı, merhametsiz dünyada İslâm'ın ne kadar büyük bir ihtiyaç olduğunu gösteren hususlar...

b. Müslümanın İhtiyacını Gidermek

Allah-u Teâlâ Hazretleri bütün kulların hacetlerini kaza eder, ihtiyaçlarını görür. Neye muhtaçsa, ihtiyacı varsa lütfeden, veren, işi gören, ihtiyacını gideren, hacetini revâ eyleyen, kaza eyleyen Allah-u Teâlâ Hazretleri'dir. Ama kulların da birbirlerine merhamet etmesini, yardımlaşmasını seviyor ve bunlara büyük sevap veriyor.

Bunlara bir misâl olsun diye, Enes RA'in Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz'den rivayet ettiği bir hadis-i şerifi okuyacağım. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:¹

مَنْ قَضَىٰ أَلْحِيهِ حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا، قَضَىٰ
أَهْلُ تَعَالَىٰ لَهُ إِثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ حَاجَةً، أَسْهَلَهَا
الْمَغْفِرَةُ

(خط. عن أنس)

¹ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.175; İbnü'l-Cevzî, *İlêlü'l- Mütenâhiyye*, c.II, s.512, no:846; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.443, no:16456; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.358, no:2579;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XXI, s.279, no:23509.

RE. 439/3 (*Men kadà li-ahîhî hâceten min havâici'd-dünyâ, kada'llâhu teâlâ lehû isneteyni ve seb'îne hâceten, eshelühâ el-mağfireh.*) *Sadaka rasûlü'llâh, ve nataka habîbu'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl...*

Bu güzel, müjdeli hadis-i şerifin mânâ-yı münîfi, meali nedir: (*Men kadà li-ahîhî hâceten min havâici'd-dünyâ*) “Kim kardeşinin dünya ihtiyaçlarından bir ihtiyacını görürse, karşılarsa, ihtiyacı olan bir şeyi ona verirse veya muhtaç olduğu bir hususta ona destek olursa, yardımcı olursa...”

Buradaki kardeşi dediği anne baba bir kardeş değil, dindeki kardeşlik... Hattâ Hazret-i Adem'den bütün insanlar kardeş; yâni benî Adem, Hazret-i Adem'in oğulları... Oradan bir kardeşlik var. Bir de Kur'an-ı Kerim'in bizleri içine aldığı, soktuğu bir güzel başka kardeşlik var:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

(الحجرات: ١٠)

(*Inneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Bütün mü'minler, müslümanlar birbirleriyle kardeştir.” (Hucurât, 49/10) buyuruyor Kur'an-ı Kerim... Onun için kardeşçe hareket etmek bir vazife oluyor ve biliyoruz ki bütün müslümanlar bizim din kardeşimizdir. Tamam.

Bir müslüman bir kardeşinin, bir başka insanın dünya ihtiyaçlarından bir ihtiyacını görürse; (*Kada'llâhu teâlâ lehû isneteyn ve seb'îne hâceten*) Allah da bu iyiliksever insanın yetmiş iki hâcetini kaza eder, yâni yetmiş iki ihtiyacını giderir. O öteki kardeşinin bir ihtiyacını giderdi diye, Allah onun yetmiş iki ihtiyacını giderir, yetmiş iki işini görür, yetmiş iki hacetini revâ eder, kaza eder.

(*Eshelühâ el-mağfireh*) “En aşâğısı, en hafifi, en kolayı, en önde geleni, Allah’ın mağfireti...” Yâni önce afv ü mağfiret ediyor. “Sen kardeşine iyilik yaptın, onun işini görüverdin, ihtiyacını gideriverdin.” diye sevdiği için, mağfiret ediyor. En başta geleni bu... Hemen dile kolay, söylenmesi önde geleni, (*el-mağfireh*) Allah’ın kulu mağfiret etmesi...

Mağfiret ne demek?.. Günahları örtmesi, defteri kapatması, hesabı kapatması, yapılmış bir günahı silmesi demek. Ondandır dolayı hesap ve azab olmayacağına alâmet tabii... Allah bir kulunu afv ü mağfiret etti mi, demek ki günahlarını hesaba katmayacak, örtecek. Kendisi biliyor ne kusurlar işlediğini ama, ahirette onu sormayacak ve ondan dolayı cezalandırmayacak demektir. Hesabın, borcun, günahın silinmesi demek oluyor, çok güzel bir şey...

Demek ki, birincisi Allah’ın afv ü mağfiret etmesi olunca, bir tanesi bile yeterdi de, ötekiler daha daha, nice nice güzel şeyler olacak.

Şimdi ben zaman zaman –kendileri anlattıkları için veya ben gördüğüm için– arkadaşlarımdan özel hayatlarını da takip edebiliyorum. Bir iyilik yapıyor, İslâmî bakımdan güzel olan bir iş yapıyor. Arkasından onun bereketi olarak işinde bir düzelme, bir gelişme, bir kâr, bir olumluluk meydana geliyor derhal... İlk başta bir sıkıntı gibi oluyor, masraf gibi oluyor, keseden bir takım şeylerin çıkması gibi, üzücü gibi oluyor ama, o imtihanın

heyecanlı tarafı... Ama ondan sonra Allah-u Teâlâ Hazretleri, “Aferin, bu işi sen iyi başardın!” diye o kulun işlerini görüyor.

Kardeşinin dünyevî bir işini gören insana bu kadar mükâfât veriyor Allah-u Teâlâ Hazretleri... Yâni kardeşinin dünyevî bir ihtiyacı var, diyelim ki borcu var. “Al sana, bende fazla para var, borcunu öde; sonra bana imkân olduğu zaman ödersin!” diyebilir. İhtiyacı böylece görülür.

Kapıya alacaklısı dayanmış, kapıyı güm güm vuruyor, sıkıştırıyor. Adam feleğini şaşırılmış, kardeşi onun borcunu ödemesine yardımcı oluyor. Ya da evi yok; buyur diyor, ev veriyor. Veyahut giyimi yok; “Al şunu giy!” diyor. Veyahut çocuğunun bir sıkıntısı var, onu hallediveriyor. Veyahut işi yok; “Gel şu işte çalış, işte ben de sana şu kadar maaş vereyim!” diye bir iş ihsân ediyor.

Yâni insanın karşılaştığı ihtiyaçları sonsuzdur, misal olarak bu kadarını söyledik. Çok çeşitli şeyler olabilir, insanın başı dara gelebilir. Hattâ bazen sıcak bir günde yürürken, etrafa

bakınıyor, dükkân yok, çeşme yok, vs. yok... O zaman birisi ona bir bardak soğuk bir şey ikram etse, işte o da bir ihtiyaç giderme... Veyahut affedersiniz, abdest alacak, namaz geçecek; bir kapıyı vuruyor:

“—Namazım geçecek, müsaade eder misiniz, su bulamadım.” diyor.

“—Buyur, abdest al, kıl namazı!” diyorlar.

İşte bir ihtiyacın görülmesi... Böyle yapılmasını Allah-u Teâlâ Hazretleri seviyor.

Biliyorsunuz, insanoğullarının ve yaratıkların her anı ihtiyaçtır. Her an ihtiyaç halindeyiz, her an ihtiyacımızın görülmesi lâzım!.. Oksijene ihtiyacımız var, nefese ihtiyacımız var, gıdaya ihtiyacımız var, istirahata ihtiyacımız var... Üzüldüğümüz zaman, derdimizi paylaşacak samîmî arkadaşına ihtiyacımız var, tesellîye ihtiyacımız var... Mâneviyatımız düzelsin diye bir takım kimselerin bazı şeyleri söylemesine ihtiyacımız var, bizi takviye etmesine ihtiyacımız var... Çeşit çeşit ihtiyaçlar olabiliyor.

Bu ihtiyaçları, dünyevî ve uhrevî ihtiyaçlar diye ikiye ayırabiliriz. Maddî ihtiyaçlar, mânevî ihtiyaçlar diye ayırabiliriz. Bedenî ihtiyaçlar, rûhî ihtiyaçlar diye ayırabiliriz. Kişisel ihtiyaçlar, toplumsal ihtiyaçlar diye düşünebiliriz. Çeşitli ihtiyaçlar var.

Şimdi maddî bir ihtiyacın karşılanması; bu kolay bir şey... Çünkü herkesin elinde az çok maddî bir imkân oluyor. Ötekisinin ihtiyacı olduğunu anladığı zaman verirse, işte bir ihtiyaç karşılanmış olur, kolay olur.

c. İnsanın Mânevî İhtiyacı

İnsanın maddesi, dünyası önemsizdir, mühim olan ahirettir. Çünkü dünya hayatı fânîdir, gelip geçicidir, bir ömürlüktür. Bir insanın ömrü elli-altmış, yetmiş-seksen, hadi diyelim yüz-yüz yirmi, hadi diyelim yüz elli yıllıktır. Ama ahiret çok daha mühimdir.

Onun için, en mühim ihtiyaç ahiret ihtiyacıdır, iman ihtiyacıdır. Eğer bir insan, bir kardeşinin imanını kurtaracak, onun imanında muhtaç olduğu bir mânevî desteği sağlayacak olursa, insanın mâneviyatına, ahiretine faydalı olacak bir şeyi yaparsa, tabii çok daha büyük bir ihtiyacını karşılamış olur. Artık onun sevabını kelimelerle izah etmek, ölçmek zor olur. Hadsiz hesapsız sevaplar kazanır.

Bir insanın sizin vasıtanızla imana gelmesi, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeye sahip olmaktan daha iyidir, çeşit çeşit mallara sahip olmaktan iyidir. Peygamber SAS Efendimiz'in Hazret-i Ali Efendimiz'e buyurduğu kelimeleriyle:²

فَوَاللَّهِ لَنْ يُهْدَى بِكَ رَجُلٌ وَاحِدٌ، خَيْرٌ لَكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ

(بخ. عن سهل بن سعد)

² Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.2444, no:6250; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1276, no:1655; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.77, no:3176; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.198, no:5991; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.440, no:7527; Tahavî, *Şerhü'l-Maânî*, c.III, s.207, no:4699; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.798; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXII, s.87; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.141, no:28713; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.427, no:25230.

(*Feva'llâhi leen yühdâ bike racülün vâhidün*)
“Allah’a yemin olsun ki, bir adamın senin vasıtanla hidayete ermesi, (*hayrun leke min humri'n-neam*) senin için kırmızı kırmızı develere sahip olmaktan daha hayırlıdır.”

Biliyorsunuz, develer ekseriyetle devetüyü rengi dediğimiz renktedir. Bazıları kırmızı oluyor. Arada nadiren beyaz develer de gördüm, Arabistan’da gezerken... O daha çarpıcı oluyor.

Kırmızı develer Arab’ın servetidir. Çölde üstüne biniyor, etini yiyor, sütünden istifade ediyor. O ağaçların, otların az olduğu diyarda en büyük nimet o... Onu öyle anlatmış Efendimiz; kırmızı kırmızı develere sahip olmaktan, insanın birisini hidayete erdirmesi daha önemli oluyor. Onun için mâneviyatı takviye edici, mânevî ihtiyaçları giderici çalışmalar daha önemli...

Radyoda çalışan kardeşlerimiz, bana müjde verdiler. Radyomuz altı senedir hizmet veriyor ve çok büyük bir alana yayın yapıyor. Bunu dinleyenler teşekkürlerini dile getirmişler. İşte namazsızlar namaz kılmaya başlamış; Allah razı olsun, Allah kabul etsin, ne mutlu... Yatalak olan bazı kardeşlerimize bizim radyomuz başucunda arkadaş olmuş, oradan teselli bulmuş. Bilgisi eksik olanlar bilgisini tamamlamış, evin başköşesini radyo için ayırmışlar... Böyle bir samîmî arkadaş gibi, radyomuz hizmet görüyor. Bu nedir?.. Bir mânevî ihtiyacın karşılanmasıdır. Bu mânevî ihtiyaç maddî ihtiyaçtan daha önemlidir.

Bir insan mânevî ihtiyacı karşılandığı zaman mutlu oluyor, tatmin oluyor, seviniyor. Yâni bu yemek yemekten, su içmekten hasıl olan muvakkat bir tatmin değil, daha uzun bir tatmin oluyor. İyi bir insan oluyor, ıslah oluyor. Islah olduğu zaman iyi işler yapıyor. Demek ki, mânevî ihtiyaçları karşılamaya önem vermeliyiz.

Şimdi ben yöneticileri düşünürüm eskiden beri... Meselâ Türkiye'nin kalkınması bahis konusu yapıldığı zaman ne yapılır?.. "Barajlar yapılsın, yollar yapılsın!" denir. Karayolları, Devlet Su İşleri vs. müesseselerde bizim kardeşlerimiz çok güzel hizmetler ettiler. Türkiye'nin barajlarının, yollarının yapılmasında bizim kardeşlerimizin – Allah razı olsun– çok hizmetleri var.

Bunlar güzel hizmetler ama, mühendislik hizmetleri, maddî hizmetler, alt yapı hizmetleri güzel ama; bunlardan daha ötedeki, daha önemli hizmetler, insanın dinini, imanını takviye edecek, Allah'ın sevgili kulu olmasına yardım edecek, güzel huylu bir kul olmasına yardımcı olacak hizmetler, eğitim hizmetleri; radyo, gazete, mecmua hizmetleri, okul hizmetleri, kurs hizmetleri... Çeşitli yaz kamplarındaki hizmetler... Bunların tabii çok büyük, çok önemli yeri var.

Şimdi Avustralya'da biz üç bin km yol kat ettik, çeşitli şehirleri gezdik. Nihayet bir şehre geldik, o şehirde emlakçılarla konuştuk. Muazzam bir binayı gördük, eğer bize verirlerse, talip olduk. Orada bir eğitim yapma imkânı olsun diye... Eğitim yapabilirsek, buradaki kardeşlerimizin çok büyük bir ihtiyacını karşılamış olacağız.

Çünkü babalar çocuklarının halini görüyorlar, devlet görmeli bunu!.. Çocuklar kayboluyor; hem dilini kaybediyor, hem dinini kaybediyor, hem ahlâkını kaybediyor... Esrara alışıyor, kötü alışkanlıklar ediniyor, sıhhati bozuluyor, çok fena durumlara düşüyor. Onun için, onların mânevî ihtiyaçlarını karşılayacak çalışmaların yapılması lâzım!

Yunan hükümeti, Yunanlılar Avustralya'ya göçmen olarak gönderilmeye başlanınca, derhal tedbir almış. Her on iki Yunan ailesine bir tane papaz göndermiş. On iki aile oldu mu, on üçüncüsü bir papaz... On iki daha oldu mu, ikinci bir papaz daha... Böylece onlar dînî bakımdan kendilerine bağlı olarak yetişsin diye düşünüyor ihtiyacını... Halbuki nihayet İngilizler de, mezhepleri başka türlü olsa bile hristiyanlık dininden... Ona rağmen çocukları Yunan dini üzere yetişsin diye, hemen on iki aileye bir papaz gönderiyorlar.

Demek ki çok büyük bir ihtiyaç olduğunu anlamış durumda ve kendi millî benliğini, medeniyetini, örfünü korumak için öyle tedbir alıyor.

Ben Türkiye'de iken dünyayı böyle gezmediğim zamanlar, genç yaşlarımda iken duyardım:

“—İşte İngilizler dinden soğumuşlar, uzaklaşmışlar, hristiyanlıkları zayıfmış.”

İngiltere'de doktora yapan ağabeyler filân vardı, onlardan duyardık:

“—İngilizlerin çoğu ateist, yâni inançsız, tanrıyı filân kabul etmiyor, kiliseye bağlılığı filân yok...” derlerdi.

Tabii onlar hangi bilgilere dayanarak bu sözleri söylüyorlardı, bilmiyorum; belki onların da bir dayanakları vardı. Belki şöyle demek istiyorlardı:

“—Ahalinin burada kiliseye kayıtlı olması gerekiyor. Avrupa’da, Amerika’da böyle... Eğer dindarsa bir kiliseye kayıtlı olacak. Defterde ismi olacak, kilise vergisi verecek. Maaşından — %5, %7, %10... ne kadarsa, ülkesine göre değişiyor— kiliseye vergi kesilecek. Kilise onun işlerini görecektir, öldüğü zaman dînî görevlerini yapacak... vs. Bazıları bu vergiyi vermemek için, ‘Benim kilise ile bir ilişkim yok!’ diyorlar. O bakımdan kiliseye bağlı görülüyor.”

Bir de kilisenin Yirminci Yüzyıl’da insanlara söylediği ne: “—Hazret-i İsa Allah’ın oğlu...”

Dînî bakımdan bu doğru değil! Hazret-i İsa, “Ben Allah’ın oğluyum.” dememiş, “Bana tapının!” dememiş. Kur’an-ı Kerim’den bunu kesin olarak biliyoruz.

Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm:

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ
اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ، قَالَ سُبْحَانَكَ
مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ، إِنْ كُنْتُ
قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ، تَعَلَّمُ مَا فِي نَفْسِي وَالْأَعْلَمُ مَا
فِي نَفْسِكَ، إِنَّكَ أَنْتَ عَالِمُ الْغُيُوبِ

(المائدة: 116)

(*Ve iz kàle'llàhu yâ îse'bne meryem*) Allah-u Teâlâ Hazretleri, Hazret-i İsâya: “Ey Meryem oğlu İsa! (*E ente kulte li'nnâsi't- tehizûnî ve ümmiye ilâheyne min dûni'llâh*) İnsanlara, ‘Beni ve anamı, Allah’tan başka iki tanrı edinin!’ diye sen mi dedin?” diye sorduğu zaman, o dedi ki:

(*Sübhâneke mâ yekûnü lî en ekûle mâ leyse lî bi-hakkın*) “Hâşâ! Seni tenzih ederim; hak olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. (*In küntü kultühû fekad alimtehû*) Eğer ben bunları söyleseydim, sen zâten bilirdin. (*Ta'lemü mâ fî nefsi*) Sen benim içimdekini bilirsin, (*ve lâ a'lemü mâ fî nefsike*) halbuki ben senin zâtında olanı bilmem. (*Inneke ente allâmü'l-guyûb*) Gizlilikleri eksiksiz bilen yalnızca sensin!”

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ
رَبِّي وَرَبَّكُمْ

(المائدة: ١١٧)

(*Mâ kultü lehüm illâ mâ emertenî bihî*) “Yâ Rabbi, ben senin kullarına, sen bana ne emrettiysen onu söyledim: (*Eni'budu'llàhe rabbî ve rabbeküm*) ‘Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah’a kulluk edin!’ dedim.” (Mâide, 5/117) dediğini Kur’an-ı Kerim beyan ediyor ve Hazret-i İsâ’nın hayatında da böyle bir şeydemediğini biliyoruz.

Yanlış bir inanç... Yanlış bir inanç olunca ne oluyor? İnsanlar ona bağlılıkta gevşeklik gösteriyorlar.

O zaman dışardan bakan bunları dinsiz sanıyor. Meselâ biz dün emlakçıyla konuşurken sorduk:

“—Senin inancın nedir?”

“—Ben Anglikan kilisesine bağlıyım.” dedi.

“—Senin dînî liderin, kilisenizin en yüksek şahsiyeti kim, kraliçe mi oluyor?” dedik.

“—Evet, sembolik olarak öyledir.” dedi.

Kilisenin başkanı, bütün dünya üzerindeki bunların bağlı olduğu teşkilatın başkanı kraliçe oluyor.

Sonradan düşündüm bunu böyle duyunca; hani çok gezen çok bilir derler, doğru... Çünkü çok şeyler görüyor ve eski bildikleri ile karşılaştırıyor: Bizde hilafet vardı, padişah halife idi. Halife ne demektir?.. Rasûlullah SAS Efendimiz'den sonra, İslâm toplumunun başında başkan olarak bulunup onu yöneten kimse... Yâni Allah'ın yerindeyim demiyor, Peygamberin yerindeyim demiyor, onun gibi yasaklarım, emrederim demiyor. Sadece halife... İnsanlara hizmet etmek için, müslümanları yönetmek için, onların başında bulunan bir kimse... Biz bu hilafeti ilga etmişiz.

Şimdi batıda İngiltere çok imrenilen ülkelerden biri olarak görülüyor. Fransa var, İngiltere var, Almanya var, Amerika var, sanayii ileri... Bunların bir de halkı var, halkının inancı var... Şimdi siyâsî yönden en yüksek mevkide bulunan kraliçe; işte yaşamını görüyorsunuz, ailesini, gelinini, oğlunu filân görüyoruz. Hayat tarzı belli, ama kilisenin başkanı oluyor.

Onlar da onu reddetmemişler, kabul etmişler. Bunları insan düşündüğü zaman, çeşitli duygular içinde, keşke biz de o müesseseyi muhafaza etseydik de, bütün müslümanlara karşı iyi ilişkiler yönünde kullansaydık filân diye çeşitli şeyler geliyor.

Ama bütün bunları söylememizin sebebi ne?.. İngilizler dindar değil gibi bir şey düşünülüyor; evet, belki öyle ama, dindarlığı milliyetlerinin, milliyetçiliklerinin bir parçası olarak gördükleri için, kiliseye gitmese bile, ibadet yapmasa bile son derece dindarlar.

Meselâ, biz emlâkçiye sorduk:

“—Sen ibadet yapıyor musun?..”

“—Yok! Benim kızlarımdan bir tanesi gider.”

“—Biz günde beş defa ibadet ederiz, siz ne yaparsınız?”

“—İşte bizim kız, haftada iki gün kiliseye gidiyor.

Ama kiliselerine o kadar önem vermişler ki... Avustralya işte iki yüz yıllık bir ülke... İkinci yüzyılını kutladılar. Yâni Avustralya'yı bulup da, burayı imar etmeye başladıkları zamandan itibaren iki yüzüncü yılını kutladılar. Kâşifler gelmişler, gemilerle buraya çıkmışlar. Buralarda Aborijin denilen yerli ahali varmış. Onların yerlerini yavaş yavaş alarak şehirler kurmuşlar. Madenleri işletmişler, yollar yapmışlar. İkinci yüzyıl netice itibariyle...

Çağdaş bir devlet ve ben çok beğeniyorum; Belediye düzenlerini, şehirciliklerini, su ihtiyaçlarını karşılamalarına bakıyorum,

çalışmaları çok güzel, takdire şâyan, teşekkürle şâyan, aferin demeye şâyân, alkışa şâyân...

Nihayet kısa bir zaman olmuş, çağdaş bir devlet ama, o kadar çok kilise var, o kadar çok dînî konuda imkânlar var ki... Herkese bakıyorsun, az da olsa dindarlığını yapıyor. Dindarlığına ait yaşamında emâreler var. Yaşlı kadınlara bakıyorsun, onların hayatlarına bakıyorsun; dindar... Bir bakıma, hepsi son derece dindar... Yine en gevşek olanlar, bizim Türkiye'den gelmiş, işte dinini ifâ etmeyen kimseler...

Tabii onların içinden de vardır. Her milletten vardır ama, yüzde olarak bunlar bir hesaba vurulursa, maalesef bizde dine gayret az... Dinin milliyetin bir parçası olduğu; insanın ahlâkını, mâneviyatını teşkil eden önemli bir yönü olduğunu, çok önemli bir kaynak olduğunu anlayıp ona değer vermek, Avustralya'da çok yüksek seviyede... Almanya'da da öyle... Almanya'nın bugünkü yöneticileri, devlet başkanları, Avrupa Birliği'ne doğru çekip götüren insanlar papaz... Yâni dindar insanlar.

Fransa da öyle... Bizim Rahmetli Kemal [Kuşçu] Bey, Allah rahmet eylesin, İstiklâl Harbi gazilerinden, bu Meryem Cemile'nin kitabını tercüme eden zât... O öyle söylerdi. Fransa'ya ateşe olarak gitmiş de, "Dindarlığı ben Fransa'da öğrendim." diyordu. Halbuki biz Fransa'yı artistler diyarı, çeşitli eğlencelerin, nefsânî şeylerin, içkinin, fuhşiyatın çok olduğu bir yer olarak düşünürdük. "Dindarlığı ben orada öğrendim." diye söylüyordu.

Yâni, biz Avrupa'yı iyi tanımıyoruz. Avrupa bizde yapılan uygulamalardan farklı uygulamalar yapıyor, dine çok büyük önem veriyor. Çünkü din, insanın çok önemli bir ihtiyacı...

Bir insanı insan yapan, insan-ı kâmil yapan onun mânevî duyguları, inancı... Allah'a olan bağlılığı, saygısı onu sorumluluğa getiriyor ve hayırlı bir insan haline getiriyor.

Bütün bunları döndürüp dolaştırıp niye söylüyoruz: Bir müslüman bir insanın dünyevî bir ihtiyacını karşılarsa, Allah da onun yetmiş iki ihtiyacını karşılar. En aşağı mükâfât, mağfiret olunması... Yâni Allah günahlarını afv ü mağfiret edecek, ondan sonra da yetmiş bir tane başka mükâfât verecek.

Dünyevî ihtiyacına bu kadar mükâfat olursa, en büyük ihtiyaç olan mânevîyat ihtiyacına, iman ihtiyacına yardımcı olmak, çok daha büyük mükâfatlarla taltif olunacak demektir. O halde devletçe, yöneticiler olarak, milletvekilleri olarak, meclisin sayın üyeleri olarak, mütefekkirler olarak, gazeteciler olarak, yazarlar olarak, öğretmenler olarak, profesörler olarak, aydın kişiler olarak herkesin halkımızın, insanlığın, bütün insanların mâneviyatına yardımcı olacak çalışmaları yapması lâzım!..

Tabii millî yönde, millî eğitim olarak mâneviyatına yardım, onu dindar, inançlı bir insan olarak yetiştirmektir. Bir de insancıl bir yardım olarak, başka insanların doğru inanca girmesini sağlamak... Bu da onlara bir yardımdır. Çünkü onlar batıl, yanlış bir inanç üzere yaşayıp

ölürlerse cehenneme gidecekler. Biliyoruz ki, Allah'a şirk koşarak ölen bir insan, bir din inancına, bir Allah inancına sahip olsa bile, şirk koştuğu için, Allah'a eşler, ortaklar düşündüğü için, ebediyyen cehennemde kalacak.

Yâni sırf tanrı inancı, teizm, tanrı tanırlık yetmiyor, dindarlık yetmiyor; inancın doğru olması gerekiyor, doğru bir inanca sahip olmak gerekiyor.

d. Dünyaya Açılmalıyız!

Demek ki, kendi müslüman halkımızın iyi müslüman olmasına hepimizin çalışması lâzım! Yöneticiler, kanun koyucular, üniversite hocaları, yazarlar, halkın yaygın eğitimiyle, örgün eğitimiyle ilgili mübarek, muhterem insanlar halkımız için çalışması gerektiği gibi; bütün insanlık için de, devlet politikası olarak İslâm'ı yayma çalışması içinde olmamız lâzım!

Meselâ, Malezya bir İslâm ülkesi, Pakistan bir İslâm ülkesi, Suudi Arabistan bir İslâm ülkesi... Suudi Arabistan'da, bütün dünyadaki İslâmî hareketleri desteklemek için, meşhur, gazetelere filân da intikal eden, (*Râbıtatü'l-Âlem-i İslâmî*) "İslâm alemi arasındaki bağları kuvvetlendirmeye yarayan teşkilat" diye bir teşkilat kurulmuş. Devlet buraya en mühim adamlarını, bakanlık yapmış kimseleri tayin ediyor. Diyelim ki Avustralya'da bir cami yapılacaksa; gidiyorsunuz, oraya müracaat ediyorsunuz, camiye yardım geliyor.

Biz istemedik de, meselâ duyuyoruz: Melbourn'da, Sydney'de bir cami yaptırmak isteyen Boşnaklar, Arnavutlar vs. veyahut da bizim daha önceden tanıdığımız, Suudi Arabistan'da okumuş bazı kimseler var; onlar oradaki tanıdıkları kimselere gitmişler, "İşte burada cami kuracağız..." filân demişler, paraları almışlar camileri yapmışlar.

Yâni, Suud devleti dünya üzerindeki camilerin yapılmasına destek oluyor. Bu nedir?.. Bir siyasettir sonuç itibarıyla... İmanla, ihlâsla yapılmışsa, dînî ihtiyaçların karşılanmasına yardımcı oldukları için, Allah onlara mükâfat verecek. Ama siyaseten yapmışlarsa, "Suud devleti itibarlı olsun!" filân diye dünyevî maksatlarla yapmışlarsa, o zaman iş değişiyor ama, ben hüsn-ü zan ediyorum, sevap kazanmak maksadıyla yapıldığını düşünüyorum. Muhakkak çok büyük mükâfatlar kazanıyorlar. Cami yapıyor netice itibarıyla insan... Bizim bunlara böyle koşturmamız lâzım, başka zengin ülkelerin koşturması lâzım!..

Şimdi burada benim tanıştığım bir kardeş var, ülkücü bir kardeş... Bıyıklarından filan biraz şekli belli oluyor. O anlattı: Haydarabat diye bir özerk bölge var Hindistan'da, onun devlet başkanına Haydarabat Nizamı diyorlar; çok zenginmiş. Hattâ gazeteden yemek takımlarını anlatan bir yazıyı kesmiş. Resimler filân var. Tamamen altından bilmem kaç yüz parça yemek takımı... Şu kadar kıymetliymiş, bu kadar büyük servetmiş, hazineymiş... filân.

Sonra burada Brunei Sultanlığı var, Malezya Federasyonuna bağlı bir sultanlık, o camia içinde yer almış. Brunei sultanının da dünyanın en zengin insanı olduğu, çok zengin kaynaklara sahip olduğu söyleniyor.

Parası olan, başkalarının işini görecektir hizmetlere bu parasını yönlendirirse, sevap kazanır. Ama keyfine zevkine harcarsa, vebal olur. Doğrusu ben o altın takımları gazetede görünce üzüldüm, yüreğim cız etti. “Yarın Allah bunun hesabını sorar!” dedim. “Bu kadar parça altın yemek takımları olacağına, o kadar cami yaptırmış olsaydı keşke dünya üzerinde...” diye düşündüm.

Tabii herkes başkasını doğru yola çekmeğe çalışıyor, bu yanlış oluyor; çünkü başkasına tesir edemiyor. Uzaktan uzağa birisine bir söz söylesen, ne olacak?.. Herkes kendisini düzeltmeğe çalışırsa, o zaman iş düzelir. Çünkü kendisine sözü geçer. Kişi kendi gönlünün sultanıdır, istediği gibi yapar.

O halde, biz ne yapmalıyız aziz ve sevgili Akra dinleyicileri?.. Biz Hazret-i Adem’den kardeşlerimiz olan tüm insanlara iyilik yapmağa çalışmalıyız, ihtiyaçlarını görmeğe çalışmalıyız. Kur’an-ı Kerim’den, İslâm’dan kardeşimiz olan müslüman kardeşlerimize, daha özel bir yakınlıkla, ilgiyle, daha çok merhamet ederek hizmet etmeğe çalışmalıyız. Meselâ, Somali’ye zaman zaman bazı yardımlar gittiğini, Diyanet teşkilatının da bu hususta çalıştığını, oralara gıda yardımı filân gönderildiğini duyuyoruz.

Allah razı olsun...

Tabii gıda yardımı, tükenen bir yardımdır. Oraya gidiyor, o gıda yendi mi, biter. Köklü yardımlar yapılsa, kalkınmasına yardım yapılsa, sanayiine yardım yapılsa, o ülkelerin insanları daha çok mutlu olur. Kendi kendine yaşayacak, alınının akıyla, yardım almadan, çalışarak yaşayacak hale gelirse daha iyi olur. Böylece biz bütün insanların ama, özellikle müslüman kardeşlerimizin yardımına koşacağız. Çünkü onların ihtiyacı daha fazla...

Yâni insanın cebinde hayır yapacak parası olsa, gidip de Moda'da, Kalamış'ta, Kadıköy'de, Adalar'da, zengin muhitlerde o parayı verecek insan aramaz herhalde... Gecekondu mahallelerine gider, yoksulların arasında o parayı verecek, zekâta müstehak bir insan bulmaya çalışır. Biz de ne yapmalıyız?.. Dünya üzerinde kimler muhtaçsa, kimler yardıma ihtiyaç halindeyse, haceti çoksa, ihtiyacı çoksa, onlara yardımcı olmaya çalışmalıyız.

Ben yine dergide yazdığım sözümün bir devamı olarak, kardeşlerimi dışa dönük çalışmalara davet ediyorum: Türkiye içindeki çalışmalarını yapsınlar, Türkiye'deki halkımıza faydalı çalışmalar yapmağa yönelsinler, ama dünyaya açılınlar. Pencerelerini, kapılarını dünyaya açsınlar. Biraz dünyayı gezsınler, dünya ülkelerini görsünler, fakir ülkeleri görsünler; oralara yatırımlar yapsınlar, oralara yardımcı olsunlar!

Bunları yapan kardeşlerimiz de var, bunların misalleri de var. Radyomuzda çalışan ilgili kardeşlerimize, onları bulup onlarla mülâkat yapmalarını da tavsiye ederim. Meselâ Türkmenistan’a giden, Özbekistan’a giden, Kırgızistan’a giden, Azerbaycan’a giden, fedâkârca oralarda yatırım yapan, kâr etmediğini bile bile oraya fabrika taşıyan kardeşlerimiz var. Bunu neden yapıyorlar?.. Orası kalkınsın diye...

Onun gibi, başka ülkelere de böyle hayırlar yapmağa davet ederim. Bütün insanlığa, bütün İslâm alemine, bütün fakir ülkelere yardımcı olmalarını tavsiye ederim.

Şimdi biz bu Avustralya’yı gezerken, besili besili inekler görüyoruz tarlalarda... Kocaman kocaman canavar gibi koyunlar görüyoruz. Yünleri güzel, etleri güzel, bizim merinos cinsinden kırma olarak üretilmiş. Et bol, ucuz... Diyorlar ki:

“—Burada biraz kuraklık oldu da su yetmedi mi bu hayvanlara; başlarına bir kurşun sıkıyorlar, ondan sonra topluca mezarlara gömüyorlar. Hayvanlar susuz kalıyor, ölüyor diye...”

Biz de acıyoruz, bunları duyduğumuz zaman;

“—Bunları bir gemiye yükleseler, götürseler, fakir ülkelere verseler de hayır olsa...” diyoruz.

Tabii onlar yapar veya yapmaz, başka... Belki onları yapmamak icab ediyor kendilerine göre... Ticaretlerimiz aksamasın, piyasa düşmesin diye düşünüyor olabilirler.

Ama aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Biz bugünden itibaren bu hadisi hiç unutmamalıyım:

“—İnsan bir müslüman kardeşinin maddî bir ihtiyacını, dünyevî bir ihtiyacını karşılamak için bir hamle yapar, karşılarsa, Allah onun yetmiş iki ihtiyacını karşılar.” Bunu unutmayalım!..

Kendi başımıza, başkasını ıslah etmeye çalışalım ama, önce kendimiz ıslah olmaya, kendimiz iyi insan olarak çalışmaya gayret edelim! Başka insanların ihtiyaçlarını giderecek fırsatları gözleyelim!

Türkiye’de, İstanbul’da, başka şehirlerde, gecekondu muhitlerinde, fukarâ, yoksul, mazlum, mağdur insanlara yönelelim, onlara yardımcı olalım, ihtiyaçlarını giderelim!.. Ondan sonra bizim bu hamiyetimiz, bu iyilikseverliğimiz Türkiye hudutlarının dışına taşsın! Kuzey Irak’ta kardeşlerimiz var, Çeçenistan’da kardeşlerimiz var, Somali’de, Sudan’da, Moritanya’da, Mali’de, Afrika’nın bildiğimiz bilmediğimiz yerlerinde kardeşlerimiz var; onlara yardıma yönelelim, dışa açılalım!..

Bizim anaokulu eğitimi yapmak için yetiştirdiğimiz kızlarımız, mezuniyet gününde mezuniyet belgelerini alacakları zaman, bana bir yazı göndermişlerdi, beni çok duygulandırmıştı:

“—Hocam, anaokulu öğretmeni olarak mezun oluyoruz. Emre- dersiniz bundan sonra, Afrika’nın en fakir bir ülkesine bile öğretmenlik yapmağa gideriz; yeter ki emredin!” demişlerdi.

Onun için hepimiz, iyilik yapmak için fırsat kollamağa girişelim! İyiliksever, başkalarının

ihtiyaçlarını gidermek için koşturan, fedâkâr, mübarek, Rabbânî, nûrânî insanlar olalım! Ömrümüzü Allah'ın rızasına uygun geçirmeğe gayret edelim!.. Rızasını kazanalım, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmak nasib olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri bizleri lütfuna erdirsin, iltifatına mazhar buyursun... Cennetiyle cemâliyle taltif eylesin... *Bi-hürmeti ismihi'l-a'zam, ve esmâihi'l-hüsnâ ve nebiyyihî muhammedini'l-mustafâ...*

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Peygamber Efendimiz'in hürmetine, cuma günü hürmetine, ism-i a'zamı hürmetine Allah bizi bu emellerimizi, arzularımızı uygulamaya muvaffak eylesin...

Hepinize en güzel duygularımı, dileklerimi, dualarımı, temennilerimi, sevgilerimi, saygılarımı arz ederim, hasretlerimi sunarım. Dualarınızı beklerim.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

27. 02. 1998 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

